

13 листопада народному художнику України Володимирі Слєпченку виповнюється 65 років

70

Володимир СЛЄПЧЕНКО:

Не віряться! Ця цифра аж ніяк не уживається з ювіляром, адже зовні він видається значно молодшим. І тут на допомогу приходять спостереження Камю, мовляв, із віком людина набуває такого вигляду, на який заслуговує. Заслуга Володимира Слєпченка, вона ж – рецепт його молодості, – у постійному творчому пошуку (даруйте за штамп), дивовижному вмінні – не зациклюватися на певній манері, на колись знайденому художньому почерку.

«Дивишся на картини, і здається, ніби мчиш на швидкісному авто»

– Володимире Павловичу, якби ви структурували своє творче життя за періодами, який із них визнали б найсприятливішим для самовираження?

– Найсприятливіший час настав для мене після того, як повернувся з Канади. 1992-го поїхав за кордон, щоб попрацювати й підзаробити.

– Крок цілком природний, адже 1990-ті для вітчизняних митців – доба тотального занепаду...

– Тож кілька років я провів у закордонних мандрах. Працював над фресками для Кафедрального собору святого Йосафата в Торонто. На дев'ятнадцяти фресках – близько 170 фігур у різних ракурсах.

– Доволі незвичне сприйняття Канади кризь «призму» храмів. Мабуть, така праця є великим очищенням?

– Скажу вам, це не лише очищення. Це надзвичайний політ у якийсь інший вимір... Моїй роботі в соборі передувало розмальовування невеличкої церкви святого Юра в місті Гамільтон. Після нього тривалий час не міг знайти жодного замовлення. Став шукати будь-яку роботу. Я не та людина, що чекає в білих рукавичках на манну небесну. Дав оголошення в газету. Ті, хто відгукнулися, поставили переді мною завдання викопати яму. Дали відбійний молоток і лопату. Під ногами – суцільне каміння, коріння граба, бука. Позбивав собі руки до кривавих мозолів. Докопався до якоїсь жовтої газової труби, не дай Боже, пробив би її – сталася б трагедія. А коли замовник довідався, що я художник, здивувався: мовляв, чому раніше не сказав? Запросив додому, сам мені бальзамом руки намастив. Його дружина приготувала вечерю.

Вибачилися: «Ми ж не знали...» Чимало випробував на собі. Приміром, влаштувався підсобником у лікарні, де була шалена різниця температур: на вулиці – мінус 10 градусів, біля пічки – плюс 40. У хлопців, котрі там працювали, зуби повипадали. І я молив Господа: «Боже, дай мені таку роботу, яку люблю й вмю виконувати якнайкраще!». Був згоден на малі гроші, тільки б займатися улюбленою справою. Як раптом знайомий запитав, чи немає в мене якоїсь ікони? Кажу, є. Мав маленький образ Андрія Первозваного. Написав його на дошці, на сухозлітці. Чоловік пояснив, що один єпископ хоче комусь для подарунка ікону, але незвичайну. Я кажу: «Бери». Він до мене: «Скільки?». «Ніскільки, – відповідаю, – я ж не робив це на продаж». Потім, коли ми з єпископом познайомилися, він запитав, чому я відмовився від грошей? Я – йому: «Душу свою за гроші не продаю, а ікона ця зроблена з душею». Єпископ також поцікавився: «З чим ви приходите до малювання таких образів?» – «Із молитвою». А він на це: «Ось перша людина, яка відповіла правильно». Інші ж бо кажуть: зі знанням композиції, іконографії тощо.

Єпископ запитав, чи не хочу я взяти участь у конкурсі на створення фресок для собору святого Йосафата? (Про це почав розповідати раніше.) Я спробував та виграв конкурс.

І ось стою на двадцятиметровій висоті в соборі, маюю. Тут же співає хор, і я разом із ним співаю. Таке враження, що в мене ростуть крила!.. Стан пречудовий. У ті дні забував про все. Єпископ приходив о десятій годині вечора: Володимире, ходімо чай пити!.. Цей етап життя дав мені

неймовірний поштовх до майбутніх досягнень. Повернувся в Україну з таким величезним духовним багажем! Мені захотілося спробувати себе в чомусь новому. Приїхав я хай з невеличкою сумою, проте вона дала мені можливість протягом двох років ні про що не думати, окрім творчості. Вдався до творення великих полотен. Наголошую: не на замовлення! Художник не повинен бути залежним від замовника. Якщо залежний – деградує.

– Стереотип стосовно того, що художник має бути голодним, – не що інше, як міф...

– Художник має бути самодостатнім. Якщо він не може продавати свої роботи, то він або занадто геніальний, дивиться на сто років уперед і його не розуміють (як не розуміли свого часу Ван Гога), або ж він невдаха і його твори нікому не потрібні. Те, що він має бути бідним, голодним, немитим, – це совковий анахронізм. Тоді ще так зневажливо казали: «Художник – від «художити»».

– Хоча тоді художники не були голодні. Вони отримували замовлення від худфондів.

– Уявіть, як нині важко митцям-метрам, котрі за тих часів були забезпеченими, а тепер опинилися за бортом життя! Вони мають звання, але жебракують, бо не пристосовані до нової епохи. Раніше, коли людина отримувала звання народного художника, вона була захищена, до неї ставилися відповідно. Бо в ролі замовника виступала держава. Тепер – ні. Зрозуміло, весь світ так живе. Однак у цивілізованих країнах розвинуте меценатство. Там дуже почесно інвестувати в мистецтво.

– Де можна побачити ті великі полотна, які ви створили після повернення з Канади?

– Хіба що в галереях та старих каталогах. А досвід роботи в монументальному жанрі я мав віддавна. За радянських часів працював у монументальному цеху у Львові.

– Із містом Лева у вас пов'язаний тривалий та плідний відрізок часу.

– Взагалі львів'яни знали мене як графіка. Але моя творчість випала з їхнього поля зору, коли поїхав з міста. 15 років тому дуже здивував тамтешні мистецькі кола виставкою живопису в Палаці мистецтв. І ось нині везу туди нову добірку живописних творів. А до того, 13 листопада (у день народження художника. – Ред.), ці роботи розмістяться у п'яти залах Київського національного музею Т. Шевченка. Основні проекти, які будуть представлені, – «Рожаниця», «Мелодії старого міста», «Відгомін прадавніх часів України». Експонуватимуться й портрети Тараса Шевченка, Василя Стуса, Ліни Костенко із серії «Обрані часом».

– Чи комфортний цей час для митців?

– Дуже некомфортний, адже ми не захищені. Хоча залишаємо картини у спадок державі. Узагалі культурна сфера не захищена – і фінансово, і морально. Проте без культури економіка не зможе піднятися. У розвинутих країнах це усвідомлюють.

– Як народилася ідея вашої затишної садиби-галереї в передмісті Києва?

– Усе просто: картин ставало дедалі більше, їх не було де складати. Роботи потребували просторого приміщення та особливих умов зберігання. З другого боку, відчув, що мені потрібна природа. Зажадав свіжого повітря, дотику до землі, до всього прекрасного, що живить творчість. Садибу-галерею зведено за моїм власним проектом. На горі

– скляна піраміда, крізь яку летить енергетичний потік. Поруч зробив озеро. У ньому ловляться судак, білий амур, товстолобик, золотистий короп, карась, в'юни, раки. Здійснив мрію – показати красивий приклад, що може художник у зрілому віці залишити після себе. У садибі-галереї проводяться майстер-класи для дітей та дорослих. Талановиті художники можуть тут виставлятися, і за це нічого не треба платити.

– Ваш девіз: «Любов! Творчість! Успіх!». Стосовно двох останніх складових ми більш-менш розібралися. А дивлячись на вашу дружину-музу Зенону, розумієш, чому пріоритет у цій тріаді за словом «любов»...

– Моя дружина – мій стрижень. Чимало митців пропагують усамітнений спосіб життя. Проте, як на мене, наявність дружини для художни-

ка надзвичайно важлива. Тоді він є кращим.

– Останнім часом ви часто працюєте в цікавій техніці «арт лайн» – «мистецтво ліній», що створює ефект колосальної динаміки.

– Мені здається, завдяки цій техніці передаю наш стрімкий час. Дивився на картини і ніби мчш на швидкісному авто. Ось остання робота «Попереду вітрів»: це моє символічне бачення України. І рік навіть не в тім, що деінде пробиваються кольори національного прапора. На картині трійка коней летить галопом. Я хотів би, щоб наша Україна саме так стрімголю наблизилася до прогресу.

Розмову вела Ольга КЛЕЙМЕНОВА.
Використано фото з архіву Володимира СЛЕПЧЕНКА, а також авторські знімки Миколи БІЛОКОПИТОВА.

Досві

Живописець, графік, майстер психологічного портрета Володимир Слєпченко народився 13 листопада 1947 року в місті Олексіївка Белгородської області. 1968 року закінчив Художнє училище в місті Іваново за фахом «живописець». 1981-го закінчив Український поліграфічний інститут (Львів) за фахом «художник-графік з оформлення та ілюстрації книги». Член Національної спілки художників України, відмінник освіти України, заслужений діяч мистецтв України, професор, академік. Працює в напрямі романтичного символізму. Учасник численних обласних, республіканських, закордонних і міжнародних виставок. З 1970 року й донині відбулося понад 50 його персональних виставок в Україні, Росії, Польщі, Німеччині, Канаді, Північній Кореї, Японії, Ізраїлі, Словаччині, Італії, Греції та інших країнах. Володар спеціального призу Міжнародної виставки в Національному музеї Кобе (Японія, 2011 р.). Автор портретів багатьох визначних особистостей планети. Твори Володимира Слєпченка є в галереях і приватних колекціях України та за кордоном. 2005 року портрет Великого Магістра Мальтійського Ордена Ендрю Берті роботи В. Слєпченка виставлено в галереї шедеврів на Мальті. Лауреат республіканських та міжнародних премій.

Нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня, орденом Святого Володимира III ступеня, орденом Преподобного Нестора-літописця II ступеня, Відзнакою Академії наук України «За творчі здобутки», Золотою медаллю імені Г. Р. Державіна Академії російської словесності і вишуканих мистецтв імені Г. Р. Державіна (Санкт-Петербург), орденом «Гордість держави Російської», Золотою медаллю Д. М. Ушинського, Міжнародною медаллю Платона УАН, Срібною медаллю Мальтійського Ордена.